 ინამდებარე წიგნი ბავშვებისთვისაა გამიზნული.

მისი მიზანია, თქვენ შესწავლოთ და ჩაწვდეთ ადამიანის ბუნებაში არსებულ სიმშვენიერეს. წიგნის მოცულობა მცირეა, მაგრამ გვჯერა, რომ თქვენი ცოდნის, გრძნობებისა და აზროვნების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს. ამ წიგნში თქვენ იპოვით სასარგებლო ცნობებს, რომელთა შესწავლასაც რწმენა მოითხოვს და რომლითაც ღმერთის სახელით მონიჭებულ შვებას, ღმერთთან მიახლოების ძალას იგრძნობთ. სიტყვისა და ქცევის ერთიანობის ყველაზე კარგი მოდელის, ოჯახისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების საყრდენის - ზნეობის პრინციპებს ჩაწვდებით და თქვენი ცნობისმოყვარეობისათვის დამახასიათებელ სხვა კითხვებსაც გასცემთ პასუხს. გვჯერა, რომ კითხვისას ჩაუფიქრდებით და შეიმეცნებთ, თუ რის გაკეთებას მოითხოვს ჩვენგან ღმერთი და ისე მოიქცევით, როგორც ღმერთს მოეწონება, მის მიერ აკრძალულის გაკეთებას მოერიდებით.

ჩვენი თხოვნაა, თქვენ მხოლოდ სიკეთის კეთება გაგიხარდეთ და ბოროტებას გზა შეუშოკლოთ, ადამიანის გული ისეთი ფაქიზი უნდა იყოს, რომ ჭიანჭველასაც კი მოერიდოს. ცხოვრებაში უპირატესობა მხოლოდ სიკეთეს მიანიჭოთ - ესაა ჩვენი პასუხისმგებლობა და თქვენც ღმერთის წინაშე ამ პასუხისმგებლობით უნდა იყოთ. თქვენი გვჯერა და დიდ იმედებსაც ვამყარებთ თქვენზე.

ჩემს სარწმუნოებას ვსწავლობ

ღიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამოსცემლობა

ჩემს სარწმუნოებას ვსწავლობ

ღიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობა

წინასიტყვაობა

დიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობა: 625

საბავშვო წიგნები: 159

ტექსტების შემდგენლები:

არფასლან ღურმუში
ჰატიჯე იმილაკი
ილიას ასლანი
ნერიმან გოქჩეგოზ კარათექინი

გრაფიკის მონტაჟი:

ელამ და მუჰამედ
ნურ ანბარლი

გრაფიკის შემსრულებლები:

აჰმედ ქარათაში
ემინე ქალელი
ისმაილ ჰაყვი გურბეთჩი

პედაგოგიური კონსულტანტი:

ელამი

ილუსტრაცია

თურგუთ ილმაზისა

გამომცემელი:

თურქეთის დიანეთის ფონდის
საგამომცემლო სტამბა
სავაჭრო საქმეთა
სამმართველო, ანკარა
ტელ. (0312) 354 91 31
ანკარა, ივლისი 2004
ISBN 975-19-359 5-4

თარგმნა:

შპს "თარჯიმანმა" ქ. ბათუმი,
ქუთაისის ქ. №19

საყვარელო ბავშვებო!

ჩვენი გულები თქვენდამი, სიყვარულით ფეთქავს. ეს წიგნი ამ სიყვარულს გამოხატავს და მათთვისაა განკუთვნილი, ვინც სწავლის ათვისების საუკეთესო ხანაში დაუზარელია.

ისლამი ალამაზებს და აკეთილშობილებს ჩვენს სულს. ალლაჰის სიყვარულისა და კეთილი ზნეობის შექმნა სწავლითაა შესაძლებელი. მხოლოდ მაშინ ვიქნებით ღმერთის რჩეულნი. წინამდებარე წიგნი ბავშვებისთვისაა გამიზნული. მისი მიზანია, თქვენ შეისწავლოთ და ჩაწვდეთ ადამიანის ბუნებაში არსებულ სიმშვენიერეს. წიგნის მოცულობა მცირეა, მაგრამ გვჯერა, რომ თქვენი ცოდნის, გრძნობებისა და აზროვნების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს. ამ წიგნში თქვენ იპოვით სასარგებლო ცნობებს, რომელთა შესწავლასაც რწმენა მოითხოვს და რომლითაც ღმერთის სახელით მონიჭებულ შვებას, ღმერთთან მიახლოების ძალას იგრძნობთ. სიტყვისა და ქცევის ერთიანობის ყველაზე კარგი მოდელის, ოჯახისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების საყრდენის - ზნეობის პრინციპებს ჩაწვდებით და თქვენი ცნობისმოყვარეობისათვის დამახასიათებელ სხვა კითხვებსაც გასცემთ პასუხს. გვჯერა, რომ კითხვისას ჩაუფიქრდებით და შეიმეცნებთ, თუ რის გაკეთებას მოითხოვს ჩვენგან ღმერთი და ისე მოიქცევით, როგორც ღმერთს მოეწონება, მის მიერ აკრძალულის გაკეთებას მოერიდებით.

ჩვენი თხოვნაა, თქვენ მხოლოდ სიკეთის კეთება გაგინარდეთ და ბოროტებას გზა შეუშოკლოთ, ადამიანის გული ისეთი ფაქიზი უნდა იყოს, რომ ჭიანჭველასაც კი მოერიდოს. ცხოვრებაში უპირატესობა მხოლოდ სიკეთეს მიანიჭოთ - ესაა ჩვენი პასუხისმგებლობა და თქვენც ღმერთის წინაშე ამ პასუხისმგებლობით უნდა იყოთ. თქვენი გვჯერა და დიდ იმედებსაც ვამყარებთ თქვენზე.

დიანეთის საქმეთა სამმართველო

სარჩევი

რწმენა

4

კარი პირველი

ჩვენი გამჩენი ღმერთი: ალლაჰი..... 6

კარი მეორე

1. ღმერთის მბრძანებლობაში მყოფი
სულიერი მოსამსახურეები – ანგელოზები..... 11
2. ღვთიური ცოდნის წყაროები: წმინდა წიგნები..... 12
3. ღმერთის გამოგზავნილი რჩეული წინამძღვრები:
შუამავლები..... 13
4. ამ ქვეყნის მიღმა – საიქიო ცხოვრება..... 15
5. ღვთისმიერი უცვლელი ზომები:
ბედისწერა და განგება..... 17

ღვთისმსახურება

კარი პირველი

ჩვენი ღმერთის წინაშე ღვთისმსახურება
ლოცვა (ნამაზი)..... 23

კარი მეორე

თავისთავის გაწვრთნა და ნებისყოფის სწავლა:
მარხვა..... 28

კარი მესამე

1. ღმერთის ბოძებულის შეფასება და – ზექათი..... 31
2. სიწმინდისაკენ მგზავრობა – ჰაჯი..... 33

ზნეობა

კარი პირველი

1. ისლამი ლამაზი ზნეობაა..... 38
2. ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი,
როგორც ზნეობის წყარო..... 40

კარი მეორე

ვალდებულებები თავისთავისა და ჩვენი
ოჯახის წინაშე..... 42

კარი მესამე

მოვალეობები გარემოსა და მთელი
კაცობრიობის წინაშე..... 46

რწმენა

ჩემს
სარწმუნოებას
ვსწავლობ

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

რწმენა

4

ჩემს

სარწმუნოებას

ვსწავლობ

”ჰეი, მორწმუნენო!
იწამეთ ალლაჰი, მისი
შუამავალი და წიგნი,
რომელიც გარდმოუვლინა
თავის შუამავალს, წიგნი,
რომელიც
გარდმოავლინა ადრე.
ვინც უარჰყოფს ალლაჰს,
მის ანგელოზებს, მის
და წიგნებს, მის შუამავ-
ლებს უკანაკნელ დღეს,
უკვე ცდუნებულია
უკიდურესის ცდუნებით.

(სურა ქალები-ნისა
აიათი: 136)

1. ამ სიტყვების მნიშვნელობები კარ-
გად შეისწავლეთ და დაიმახსოვრეთ,
ჩაიწერეთ უბის წიგნაკში და არ დაივ-
იწყოთ: იმანი (რწმენა),

მუმინი (მორწმუნე), ისლამი, მუსლი-
მანი, ვაჰი.

2. ყოველდღიურ სასაუბრო ენაზე
დაწერეთ ისეთი ანდაზები ან გამონათქ-
ვამები, რომლებშიც ქვემოთ მოცემულ
სიტყვათაგან ერთ-ერთი იქნება გამოყენ-
ებული: ალლაჰი, ანგელოზი, ყურანი,
შუამავალი, საიქიო, განკითხვის დღე
(ყიამეთი). ამ სიტყვების გამოყენების მი-
ზეზის შესახებ ამხანაგებთან ერთად იმ-
სჯელეთ.

3. რელიგიის კულტურისა და ბავშ-
ვთა ზნეობრივი აღზრდის შესახებ ბევ-
რი წიგნი იკითხეთ.

აღლაპის გაჩენილ ყველა არსებათა შორის ადამიანს განსაკუთრებული ადგილი უკავია. ამ განსაკუთრებულობის მინიჭების ყველაზე ძირითადი ფაქტორი აზროვნების უნარია. ადამიანი აზროვნების საშუალებით განასხვავებს კარგსა და ცუდს, ლამაზსა და უშნოს, სწორსა და არასწორს. ადამიანისათვის დამახასიათებელია სხვადასხვა მოთხოვნები, როგორცაა: ჭამა, სმა, ძილი და სხვა. თუ კი ესენი დააკლდება, სხეული მის ფუნქციებს ვერ შეასრულებს და ჯანსაღ არსებობას ვერ გააგრძელებს. ასევე ვერ შეძლებს, ფიქრს, სიყვარულს, სიხარულს, მწუხარებას. მსგავსი არაფიზიოლოგიური, ადამიანისათვის ყველაზე საჭირო სულიერი სარჩო რწმენაა. მხოლოდ ამ საჭიროებათა უზრუნველყოფის შემდეგ მიაღწევს ადამიანი ნამდვილ ბედნიერებასა და სიმშვიდეს. რწმენა, ეჭვის გარეშე დაჯერება და ნდობაა.

ადამიანი, რომელიც იწამებს, მორწმუნე (მუმინი) ჰქვია. ჩვენი სარწმუნოების, ისლამის რწმენის პრინციპები ექვს თემად შეიძლება განვიხილოთ. ესენია: აღლაპის, ანგელოზების, წმინდა წიგნების, აღლაპის შუამავლების, განკითხვის დღის, ბედისწერისა და განგების რწმენა, ყველა ესენი კი ყურანის ტექსტ ”ამენტუ“შია ჩამოთვლილი.

თუ კი ”ამენტუ“ არ იცით, უფროსებისაგან ისწავლეთ.

კარი პირველი

ჯილდოები გამოგზავნი:
ელეუაჭი

”ვინც ალლაჰს იწამებს, ალლაჰი მის გულს სისწორისაკენ მიმართავს. ალლაჰი ყველაფრის ღირსეულად მცოდნეა.“
(სურა თეაბუნი, აიათი 11)

”ალლაჰს აქვს საუკუნოვანი სახელები. შეევედრეთ მას (ალლაჰს) მათით. (საუკეთესო სახელებით)“

(სურა არაფი-მალლობნი აიათი 180)

რწმენის საფუძვლების ცენტრს ”ალლაჰის რწმენა“ შეადგენს. ალლაჰის რწმენა მის ცნობას საჭიროებს. მისი თვისებების შესწავლა მისი გამოგზავნილი შუამავლებიდან და წმინდა წიგნიდან შეგვიძლია. ეს ცნობები მისივე ლამაზ სახელებშია განთავსებული, რომლებსაც მთლიანობაში ”ესმაციხუნა“ ეწოდება

ალლაჰის სახელით...

იმისათვის, რომ ვიწამოთ ალლაჰი, აუცილებლად უნდა გვიყვარდეს ის. სიყვარული კი მარტო სიტყვით არ გამოიხატება, არამედ საქმითა და ქცევით დადასტურებაა საჭირო. ვისაც ალლაჰი სწამს, მის ბრძანებებსა და მოთხოვნებსაც უნდა ასრულებდეს. აღამიანმა, რომელმაც იცის, რომ მას ალლაჰი ყოველთვის ხელავს, საკუთარი მოქმედებით ალლაჰის კმაყოფილების მოსაპოვებლად უნდა იზრუნოს. ეს კი ყოველთვის ალლაჰის გახსენებითაა შესაძლებელი. აღამიანისაგან ალლაჰის გახსენების ერთ-ერთი ნიმუში ყველა საქმის დაწყების წინ ”ბისმილლაჰ“-ის თქმაა. ბისმილლაჰ-ის თქმა ”ბისმილლაჰირრაჰმანირრაჰიმ“ წინადადების თქმას ნიშნავს. მისი მნიშვნელობაა: ”მოწყალე და შემწყალებელი ალლაჰის სახელით.“ ამ გამოსატყულების მოკლედ გამოთქმა ”ბისმილლაჰ“ სიტყვითაც შეიძლება. მნიშვნელობა კი ერთია. ბისმილლაჰ-ის თქმით ჩვენ სამ რამეს ვაკეთებთ:

- ალლაჰისადმი ჩვენს რწმენას სიტყვით ვადასტურებთ.
- ამა თუ იმ საქმისათვის ალლაჰისაგან დახმარებას ვითხოვთ.
- ალლაჰთან ჩვენს ყოფნას ვადასტურებთ

ალლაჰის განსაკუთრებულ სახელთაგან შვიდი მათგანი დაიზებირეთ და კვირის ყოველ დღეს ამ სიტყვათაგან ერთ-ერთის გამოყენებით მას შეევედრეთ. მაგალითად, შენ ჰაფიზი (დამცავი) ხარ, ჩემო ალლაჰო! ყოველგვარი ცუდისა და სიგლახეებისაგან დამიცავი.“

ბისმილლაჰირრაჰმანირრაჰიმ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ქვემოთ მოცემულია ყოველდღიურ მეტყველებაში ხშირად გამოყენებული აფორიზმები და გამონათქვამები. გარშემოყოფთა დახმარებით ეს სია გააფართოეთ, რატომაა ამ გამონათქვამებსა და აფორიზმებში სიტყვა

* ალლაჰი“ ხშირად გამოყენებული? ამის შესახებ ამხანაგებთან იმსჯელეთ. * ალლაჰმა დედიან მამიანი გაგზარდოს! * ალლაჰმა მოთმინების უნარი მოგცეთ! * ალლაჰმა საყვარელს შეგყაროთ! * ალლაჰმა ბარაქა მოგცეთ! * თუ კი ალლაჰი ერთ კარს დაგიკეტავს, მეორეს გაგიღებს! * ჩიტი, რომელიც ვერ ფრინავს, ალლაჰი მას დაბალ ტოტს მიუჩენს! * ალლაჰი ამაგს არ დაგიკარგავს! * ალლაჰმა თუ მოგცა, უცხო მოიტანს, ნიაღვარი მოიტანს, ქარი მოიტანს! * ალლაჰმა სიკეთე მოგცეთ!	* გფარავდეთ ალლაჰი! * ალლაჰის ნათქვამი ასრულდება! * ალლაჰმა სიმშვიდე მოგცეთ! * ალლაჰმა აცხონოს! * როცა ალლაჰი მოყვარე გეყოლება, ხმალი ხისაც რომ იყოს, გაჭრის! * ალლაჰს ადამიანისათვის ერთი პირი და ორი ყური მიუცია, რათა ერთი თქვას და ორი გაიგონოსო! * გემინოდეს ალლაჰის! * ალლაჰი ერთი, სიტყვა ერთი! * ალლაჰი ერთი, შუამავალი სამართლიანი, ბადაგი შავი, მაწონი თეთრი! * თუ კი ალლაჰი დაეხმარება თავის მონა-მსახურს, ყველაფერი რიგზე იქნება!

ადამიანს, რომელსაც ალლაჰი სწამს

- ^a ვისაც ალლაჰი უყვარს, ის ალლაჰსაც უყვარს.
- ^a ვინც იცის, რომ ალლაჰი ყველაფერს ხელავს და ყველაფერი ესმის, ის მარტობისას, ისე როგორც სხვებთან ერთად, პატიოსნად და ღირსეულად იქცევა, ერთგულია, ვინც იცის, რომ ალლაჰი სამართლიანია და სიმართლის თქმა უყვარს, ის ვინმეს უსამართლოდ არ მოექცევა და არც უსამართლობის წინაშე მოიხრის ქედს.
- ^a ვინც იცის, რომ ალლაჰს ყველა ვედრება ესმის, ის ყოველთვის ალლაჰს მიენდობა და შეეკედლება, ყველანაირი სიძნელის დასაძლევად ძალა მოემატება.
- ^a ვინც იცის გაჩენის მიზანი - საიდან მოდის და საით მიდის, ის თავს იმედიანად გრძნობს.

4. საიქით ცხოვრება

სიცოცხლეცა და სიკვდილიც ალლაჰმა დააწესა. ყველაფერი, რაც სულიერია დელამიწაზე, იბადება, ჩნდება, ცხოვრობს და კვდება. შემოდგომაზე ფოთლები იწყებენ გაყვითლებას და ცვენას; გაზაფხულის დადგომასთან ერთად ხეები იწყებენ გამწვანებას, აყვავლებიან და ნაყოფს იძლევიან. ასეა ადამიანებიც. ერთ დღეს ყველა ადამიანი უნდა მოკვდეს, მაგრამ სიკვდილი ყველაფრის დასასრული არაა, ის ახალი, განსხვავებული და მარადიული ცხოვრების დასაწყისია.

ისე, როგორც ყველა არსება, სამყაროც, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, დასრულებადია. სამყაროს დასრულებასა და განადგურებას ყიამეთის დღე ჰქვია.

ყიამეთის მოსვლის დრო ალლაჰის გარდა არავინ იცის. ის მოულოდნელად მოვა. ყიამეთის შემდგომი პერიოდი საიქიოს ცხოვრებაა.

**”უეჭველად. ღვთისმოშიშნი ბალებში და წყაროებთან დამკვიდრდებიან...
(და, მათ ეტყვიან):
”შედიოთ იქ, მშვიდობითა, უსაფრთხონი!“ და, აღმოვუხაპავთ ზიზღსა. მათსა გულებთასა შინა არსებულსა, და ძმებადქცეულნი, პირისპირ ტახტსარეცლებზე მსხდომარენი (იგანცხრომებენ). არ გაეკარებათ იქ(ში) მათ დაღლილობა და არცარასოდეს იქიდან არ იქნებიან ისინი გამოჰკვრილნი“.**

(სურა-ჰიჯრი, აიათი 45-48).

შეადგინეთ გამონათქვამები, რომელშიც განკითხვის (მაჰშერის) დღე იქნება ნახსენები. იმსჯელეთ ამხანაგებთან მათ შესახებ, თუ რა ფორმითაა ისინი გამოყენებული.

აღლაპმა მიწიერი ცხოვრება ადამიანთა გამოსაცდელად გააჩინა. აღლაპი მისი ბრძანებების შემსრულებლებს და არაშემსრულებლებსაც საიქიოში სამართლიანად განსჯის. ამქვეყნიური ცხოვრება საიქიოს სამზადისია. ჩვენს მიერ გაკეთებულმა საქმეებმა საიქიო გზა უნდა გაგვინათოს. საიქიო ცხოვრება ყველა ჩვენთაგანის ხელახალი გაცოცხლებისა და სამართლიანად განსჯის დღიდან იწყება. გასამართლების (მაჰმერის) დღეს ყველა აღლაპის წინაშე წარსდგება. ამქვეყნად, ვისაც მცირეოდენი სიკეთე ასევე თუნდაც მცირეოდენი სივალახე გაუკეთებია, იქ ყოველივე ესენი გამოჩნდება.

ის, ვინაც ამქვეყნად აღლაპის ბრძანებების შესაბამისად არ იცხოვრა, არ მოინანია და არ ეპატია, დასასჯელად ჯოჯოხეთში წავა. ისინი კი, ვინც აღლაპის ბრძანებების შესაბამისად იცხოვრეს, ნაირ-ნაირი ჯილდოებით, ყოველგვარი ხილითა და სარჩოთი აღსავსე სამოთხეში იცხოვრებენ. მათთვის იქ არც მწველი სიცხეა და არც გამყინავი სიცივე. ის, რაც თვალს ამ ქვეყნად ნანახი აქვს და რაც სულსაც მოესურვება, სამოთხეში ყველაფრით გაუმასპინძლდება.

ადამიანი, რომელსაც საიქიო სწამს, მან

- ^a იცის, რომ ყველა მისი საქციელი, კარგია თუ ცუდია, აუნაზღაურებელი (განუკითხავი) არ დარჩება.
- ^a იცის, რომ სამოთხეში მისთვის გამზადებული, აღლაპისეული ჯილდოების მისაღებად მისი ბრძანებების შესრულება აუცილებელია.
- ^a იცის, რომ ამქვეყნიური ცხოვრება ისეა, როგორც ყანა, საიქიო კი მოსავლის აღების დრო. ამიტომ ამქვეყნიური ცხოვრების ყველაზე კარგად გამოყენებას ცდილობს.
- ^a იცის, რომ სუსტის მიერ ძლიერისაგან ასაღების აღების დრო უეჭველად დადგება; ამიტომ უსამართლოდ არავის არ ექცევა.

სამოთხეში აღლაპმა რა სახის სარჩოები ვინდათ რომ მოგართვას?

5. ღვთისძიებში უცვლელი კანონები: ტელისწიერმა ღია განცემამ

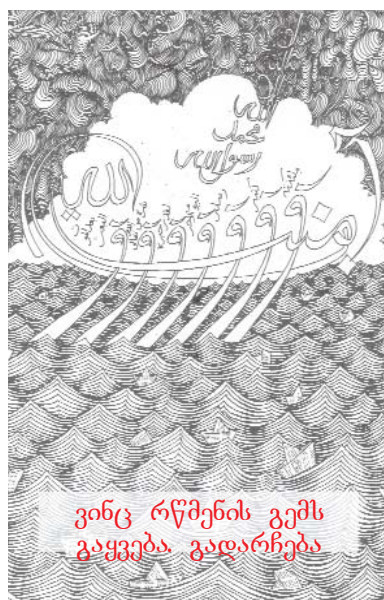
ალლაჰმა სამყაროს გაჩენამდე იცოდა თუ რა, როდის და რანაირად მოხდებოდა. იმიტომ, რომ სამყაროს გამჩენი და მასში ყველაფრის მტკიცედ განმსაზღვრელი თვითონაა. ალლაჰმა ადამიანი გააჩინა და მოქმედებისა და ქცევის თავისუფლება მისცა. ადამიანისათვის ეს გამოცდაა, სწორ გზას აირჩევს თუ არასწორს. ალლაჰმა იცის, ადამიანი საკუთარ ქცევაზე რა შედეგს მიიღებს. ალლაჰის მიერ ყველაფერზე ზომისა და რიგის წინასწარ განსაზღვრას, ადამიანების შესახებ ყველაფრის ცოდნასა და მათი ცხოვრების წარმართვას ბედისწერა ჰქვია, ხოლო ამ ცოდნის განხორციელებას და სხვადასხვა მოვლენების მოხდენას – განგება.

და, არა არს არრა, რისი საგანძურიც ჩვენ არ გაგვაჩნდეს, და (მანც) არ გარდმოვავენთ მას, განსაზღვრულ ოდენობაზე მეტს.

(სურა ჰიჯრი, აიათი 21)

ადამიანს, რომელსაც სწამს ბედისწერა...

- a სჯერა, რომ ალლაჰმა ყველაფერი იცის და მის გარეშე ერთი ფოთოლიც კი არ გაინძრევა.
- a ყურადღებას აქცევს ალლაჰის მიერ სამყაროში ჩამოყალიბებულ წონასწორობას და ცდილობს არ დაარღვიოს იგი.
- a იცის, რომ ალლაჰმა ყველაფერი ერთიანი სისტემით გააჩინა და როგორც ამ სისტემის ერთი ნაწილი, შემხვედრი სიძნელების წინაშე ბრძოლისას ალლაჰს მიენდობა.

ვინც რწმენის გემს გაყვება, გადარჩება

ჩემო ალლაჰო!

რაჰმანი ზარ; განურჩევლად ყველასი მოწყალე ზარ, ჩვენ შეგვიწყალე.
რაჰიმი ზარ; შენ მოყვასთა სიყვარულით შემშკობელი ზარ, შენს საყვარელთა რიგებში მიგვილე
ყოღღუსი ზარ; ყოველგვარ ნაკლოვანებათაგან შორს ზარ, სიბილწისაგან გაგეწმინდე
სელამი ზარ; ყოველგვარი საფრთხისაგან დამცავი ზარ, შიშისაგან გადაგვარჩინე
მუმინი ზარ; გულებზე ნღობის მომფენი ზარ, ჩვენი შენდამი ნღობა განამტკიცე
აზიზი ზარ; უსასრულო და უმაღლესი ღირსების პატრონი ზარ, ჩვენ უღირსს ნუ გაგზვდი
მუთეჟებბირი ზარ; ყველაფერზე დიდი ზარ, მედიდურობისაგან დავგიცავი
ბაარი ზარ; ყველაფერს ერთმანეთის შესაფერს გააჩენ, ჩვენ ამ თანზმობას ნუ ჩამოგვამორებ
მუსავეირი ზარ; ყველა არსებას ლამაზ ფორმას აძლევ, ჩვენ ამ სილამაზის შენარჩუნების ძალა მოგვეც
დაფფარი ზარ; ძალიან, ძალიან, მპატიებელი ზარ, ჩვენ შენი პატიების გარეშე ნუ დავგტოვებ.
ვეჰჰაბი ზარ; საჩუქრების უხვად მომცემი ზარ, ჩვენ შენი საჩუქრებით გაგვახარე
რეზზაყი ზარ; ყველაზე სარჩოს მიმცემი ზარ, ჩვენს სუფრას უწყალობოდ ნუ დატოვებ
ფეთთახი ზარ; ყველაფრის ბოლომდე გამღები ზარ, ცხვირწინ კარს ნუ დავგიკეტავ
ალიმი ზარ; ყველაფრის სრულყოფილად მცოდნე ზარ, ჩვენ უცოდინრობისაგან დავგიფარე
აბიდი ზარ; სურვილისამებრ შემვიწროებელი ზარ, ჩვენ ნუ შეგვავიწროებ
ბასითი ზარ; სურვილისამებრ გამფართოვებელი ზარ, ჩვენ თავისუფლად მოგვათქმევიწე სული
ყაბიდი ზარ; სურვილისამებრ დამმდაბლებელი ზარ, ჩვენ ნუ დავგამცირებ
რაფი ზარ; სურვილისამებრ ამმალლებელი ზარ, ჩვენ აგვამაღლე
მუიზი ზარ; პატივისა და ღირსების მომცემი ზარ, ჩვენ ღირსება მოგვეც
მუზილი ზარ; დამმდაბლებელი და არარობად მქცევი ზარ, ჩვენ არ დავგამდაბლო

ღვთისმსახურება

ჩემს
სარწმუნოებას
ვისწავლო

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

**”სთქვი (მუჰამმედ):
უეჭველად, ჩემი
ლოცვა და ჩემი
წირვანი, ჩემი
სიცოცხლე და
ჩემი სიკვდილი
სამყაროა ღმერთ-
ის-ალლაჰისთვისა.“**

(სურა ენამი-საქონელი.
აიათი 162)

1. ქელიძე შეჰადეთი, ნამაზი (ლოცვა) მარხვა, ზექათი და ჰაჯი უფროსებს შეეკითხეთ, ამ სიტყვათა მნიშვნელობების ან ლოცვების შესახებ ლექსი, მოთხრობა ან გამოცანა იციან თუ არა. რასაც ისწავლით, რვეულში ჩაწერეთ.
2. ამ კარის მეცადინეობის პერიოდში ამხანაგებთან შეთანხმებით თითო კვირა თითოეულ საკითხს დაუთმეთ: ჯამეებისა და სასულიერო პირთა კვირეული, გაჭირვებულთა დახმარების კვირეული და სხვა.
3. ალლაჰის სიყვარულის მოპოვების მიზნით გაკეთებული ყველა საქმე ღვთისმსახურებაა. ყოველდღიური ცხოვრების მაგალითებით ამ საკითხზე ამხანაგებთან ისაუბრეთ.
4. რამაზნის თვე რატომაა მნიშვნელოვანი და რატომაა ყადირის ღამე ათას თვეზე მეტად ხეირიანი.
5. ბევრი იკითხეთ წიგნები რელიგიის კულტურისა და ბავშვთა აღზრდის შესახებ. ქვემოთ მოცემული დიანეთის საქმეთა გამომცემლობის წიგნებიდან ღვთისმსახურების შესახებ არსებული შემდეგი თავები წაიკითხეთ:
  - ა. ჯიბის ილმიჰალი, მეჰმეთ სოიმენი
  - ბ. რამაზანი და მარხვა, სეიფეთინ იაზიჯი
  - გ. აკრძალულები და დიდი ცოდვები ისლამის რელიგიაში. ლუთფი შენთურქი

კარი პირველი

ღმერთის წინაშე დღეში სუთჯერ ლოცვა: ნამაზი

ისლამის ძირითად პირობათაგან ერთ-ერთი ნამაზის ლოცვაა – ღმერთის გახსენება და მასზე ვედრების მიზნით გარკვეულ დროებში, გარკვეული რიტუალთა დღეში სუთჯერ შესასრულებელი ფარდია. ნამაზი ადამიანს სულიერად ღმერთთან აამაღლებს. იგი რწმენის შემდეგ სარწმუნოების ყველაზე მნიშვნელოვანი ბრძანებაა.

ნამაზის დროული შესრულება, ალლაჰის ყველაზე საყვარელი ქმედებაა. ისლამის წინა რელიგიებშიც ლოცვა ფარდი იყო. რაიმე გამოუვალი მიზეზის გარეშე ლოცვის შეუსრულებლობა დიდი ცოდვია. ნამაზის ლოცვა სავალდებულოა მაშინაც, როცა წყალი არ მოიპოვება (თეიემუმით), ხოლო ავადმყოფობისას მჯდომარედ ან მწოლიარედ ლოცვაც შეიძლება.

”უეჭველად, მე ვარ ალლაჰი, არ არსებობს ღმერთი გარდა ჩემისა. ამიტომ მეთაყვანე მე და შეასრულე ნამაზი ჩემი ხსენებისათვის“.

(სურა ტა ჰა, აიათი 14)

ლოცვა, რწმენის საძირკველი,
მორწმუნის ამაღლება,
ჩვენი თვალის სინათლეა,
სამოთხის გასაღებია.

ნამაზის ფარმები (აუცილებლობები)

ნამაზს 12 ფარმი აქვს. 6 ლოცვის დაწყებამდე კეთდება, მათ ლოცვის გარე პირობები ჰქვია. 6 კი ლოცვის შიგნით ხორციელდება, მათ ლოცვის შიდა პირობები ჰქვია.

I. ნამაზის პირობები

ლოცვა ადამიანსა და ალლაჰს შორის ერთგვარი შეხვედრაა. ასეთი მნიშვნელოვანი შეხვედრა მოუძაადებლად არ შეიძლება. ლოცვისათვის მოსამზადებელი პირობებია:

1. ჰადესისაგან თაჰარეთი - ანუ სულიერი სიბინძურისაგან გასუფთავება. ადამიანი გამჩენის წინაშე ყოველგვარი უარყოფითისაგან განწმენდილი და გასუფთავებული უნდა წარსდგეს, აბდესი და ლუსლი, ლოცვამდე გასუფთავებას ნიშნავს.
2. ნეჯასეთისაგან თაჰარეთი - სალოცავი ადგილი და მლოცველის ტანსაცმელი, რომელიც მას აცვია, სუფთა უნდა იყოს. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: "სისუფთავე ლოცვის გასაღებია".
3. სეთრი ავრეთი - სასირცხო ადგილების დაფარვას ჰქვია. ნამაზის მლოცველმა ლოცვის დროს სხეულის ზოგიერთი ადგილი უნდა დაიფაროს.
4. ისთიყბალი ყიბლე - ქაბეს მიმართულებით დგომას ნიშნავს, გულით ალლაჰისაკენ მიპყრობას გამოხატავს.
5. ვაყით - ყველა ლოცვას თავისი დრო აქვს და იმ დროს ილოცება. ჩაძინების ან დავიწყების შემთხვევაში თავის დროზე შეუსრულებელი ნამაზის ლოცვასაც თავისი აქვს.

6. (ნიეთი) განზრახვა - ლოცვა განსაზღვრული მოქმედების მხოლოდ ფიზიკური შესრულება არაა. იგი ამ მოქმედების იგივე ლოცვის, ალლაჰისადმი ვალდებულების მიზნით სულიერი განწყობის შექმნაა, რასაც თანახლავს სხვადასხვა შინაარსის ტექსტების წარმოთქმა.

(მუჰამმედ) წაიკითხე წიგნი (ყურანი), რომელიც შთაგეგონა და შეასრულე ლოცვა - ნამაზი. უეჭველად ლოცვა - ნამაზი (აღამიანს) უნამუსობასა და სივლახეს დააცილებს უთუოდ, ალლაჰის სსენება ყველაზე უდიდესია და ალლაჰმა უწყის რასაც სჩადინართ“
(სურა ანქებუთ-ობობა, აიათი 45)

II. ლოცვის შიდა სავალდებულო პირობები

აღამიანი, რომელმაც ლოცვის გარე სავალდებულო პირობები შეასრულა, უკვე შეუძლია ნამაზი ილოცოს. ლოცვის დროსაც არსებობს აუცილებელი შესასრულებელი პირობები, რომელსაც ნამაზის შიდა სავალდებულო პირობები ჰქვია. ესენია:

1. იფთითაჰ (საწყისი) თეჰბირი - ყველა ლოცვა აუცილებლად ალლაჰის დიდების გამომხატველი სიტყვა, ”ალლაჰუ ექბერ“-ის თქმით იწყება.
2. ყიამი (დგომა) -ვისაც ძალა შესწევს, ლოცვა ფეხზე დგომით უნდა შეასრულოს.
3. ყირაათი (კითხვა) - ყურანის აიათების კითხვა
4. რუქული (წელში მოხრა) - ხელების მუხლებზე დაწყობით ალლაჰის წინაშე წელში მოხრა.
5. სეჯდე-ალლაჰის წინაშე, შუბლით, ცხვირით, ორივე მუხლით, ხელებით, ფეხის თითებით ძირს შეხება
6. ყადეი ახირე (ბოლო დაჯდომა)-ლოცვის ბოლოს ეთეჰიიათის, ვედრების (დუის) კითხვის დამთავრებამდე მოცდაა.

რადგანაც სარწმუნოების არსი ერთდმერთიანობაში მდგომარეობს. ლოცვის ჯგუფურად (ჯამათით) შესრულება უკეთესია, ამასთან ერთად ისეთი ლოცვებიც არსებობს, რომელთა შესრულება ჯგუფურადაა აუცილებელი. ასეთებია: კვირაში ერთხელ ჯუმის (პარასკევის) ლოცვა და წელიწადში ორჯერ ბაირამის ლოცვა.

მუჰამმედ შუამაგ-ალმა ერთ დღეს ამხანაგებს უთხრა: ”თქვენს კარებთან მდინარე, რომ მიედინებოდეს და დღეში ხუთჯერ რომ დაიბანოთ, რაიმე ჭუჭყი დაგრჩებათო?“ ” არა“- ჯუპასუხეს ამხანაგებმა. მაშინ შუამავალმა ბრძანა:”აი ხუთი დროის ნამაზის ლოცვაც ასეა. ალლაჰი აღამიანს ნამაზის ლოცვით ცოდვებისაგან ათავისუფლებს“

(წმინდა ჰადისი).

განბანვის ფარძები

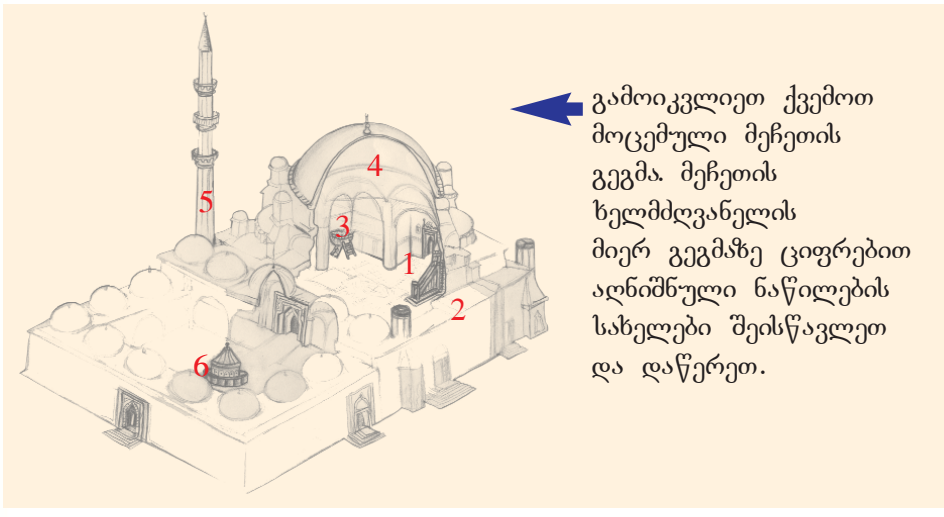
1. პირის ღრუს გამობანა
2. ცხვირის ღრუს გამობანა
3. მთელი სხეულის დაბანა

აბდესის ფარძები

1. ხელებისა და პირისაზის დაბანა
2. მკლავების დაბანა იდაყვების ჩათვლით
3. თავის, სულ ცოტა ერთი მეოთხედი ნაწილის დასველება - მესპი
4. ფეხების დაბანა კოჭების ჩათვლით.

თეიეზუმის ფარძები

1. განზრახვა -ნიეთის გაკეთება
2. სუფთა მიწაზე ხელებით ორჯერ შესება, პირველი შესებისას სახეზე ხელების ჩამოსმა, მეორე შესებისას მკლავებზე ხელის მოსმა (მესპის გაკეთება).

ადამიანი, რომელიც ასრულებს ლოცვას

- a ყველა ბინძური და ცუდი მოქმედებისაგან დაცულია. ალლაჰის სიდიადის ხშირად ხსენებით მისდამი რწმენას იძლიერებს.
- a ყოველთვის ღმერთს იხსენებს, მთელ დღეს ყველა მოქმედებით ცდილობს ალლაჰის კმაყოფილება მოიპოვოს.
- a აბდესს აიღებს და თავის სისუფთავეს მიაქცევს ყურადღებას, სუფთად ყოფნას ეჩვევა.
- a გარდა ასმისა, აბდესი მას სულიერ სიმტკიცეს ჰმატებს.
- a დაწესებულ დროებში ნამაზის ლოცვით საცხოვრებელი დროის დაგეგმვას სწავლობს.
- a გარკვეული დროის მონაკვეთებში ყოველდღიურ ცხოვრებისეულ საქმეს, ფაციფუცსა და შფოთს განშორდება და ღმერთთან დაკავშირების ბედნიერებას ეზიარება.
- a ემორჩილება დიდი ალაჰის ბრძანებას: **”ჰეი, მორწმუნეო! ეძიეთ დახმარება (ალლაჰისა) მოთმინებაში და ლოცვაში, ის უეჭველად მომთმინებთანაა“**. (სურა ფური ბაყარა, აიათი 153) ნამაზის ლოცვით გაინათებს სულს და გაიდლიერებს რწმენას.
- a ეძლევა საშუალება, დრო და ადგილი, რათა გამოხატოს ალლაჰისადმი მაღლიერება სხეულით, ენით, გონებით, გულით.

კარი მეორე

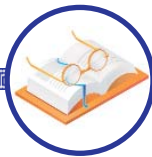
ცულ სავმეთაგან ჩამოთოტეტიჩ მარხვა მარხვა მარხვა: მარხვა

**”ჰეი, მორწმუნენო! თქვენ დაგვე-
ალდეულათ მარხვა, როგორც
დაევალდეუ-
ლა ეს თქვენს
წინამორბედთ.
იმედია, თქვენ
ღვთის მოშიშნი
იქნებით.“**

(სურა ფური-
ბაყარა აიათი 183)

რამაზანის თვის მარხვა, ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი საფუძველთაგანია. მარხვა არის მუს-
ლიმანის მიერ ღილის ცისკრიდან საღამომდე შე-
გნებულად ჭამისა და სმისაგან თავშეკავება,
სქესობრივი კავშირის გამორიცხვა. მარხვა ალ-
ლაჰის კმაყოფილების მოპოვების მიზნით უნდა
შესრულდეს.

აღამიანმა შესაძლებელია მგზავრობისა და
ავადმყოფობის დროს არ იმარხოს, მაგრამ რო-
ცა ამგვარი მდგომარეობა დასრულდება, გამოტ-
ოვებული მარხვა უნდა აანაზღაუროს, ვისაც აქ-
ვს ისეთი შეუწყვეტელი ავადმყოფობა, რომელ-
იც მარხვაში ხელს უშლის, ის ყოველი უმარხავი
ღლის სანაცვლოდ ერთ გამოსასყიდს - ფიდიეს
გასცემს, ის, ვინც არ მარხულობს და მოერიდ-
ება ჭამისა და სმის, სხვა მარხულთა თანდასწრ-
ებით, ეს იქნება მის მიერ მარხულობისა და რა-
მაზნის თვისადმი პატივისცემა. საღამოს სერობის
(იფთორის) დრომდე შეგნებულად რაიმეს ჭამა,
სმა და სქესობრივი კავშირი მარხვას გატეხს.

**რას ნიშნავს მარხვა, მარხვის ყოველდღი-
რი დასრულება, მარხვის გატეხა,
მონახეთ ლექსიკონებში, ჰკითხეთ უფროსებს და
ისწავლეთ მათი მნიშვნელობები.**

იმსაქი: მარხვის დაწყების დრო. განთიადამდე ცოტათი ადრე. დილის ნამაზის დროის დასაწყისი.

იფთარი: მარხვის ყოველდღიური დამთავრების დრო, მზის ჩასვლისა და საღამოს ნამაზის დროის დასაწყისი.

ყაზა: რამაზნის თვეში მგზავრობის ან ავადმყოფობის გამო მარხვის შეუსრულებლობის შემდეგ, ხელსაყრელ დროს, გამოტოვებულ დღეებზე დღის მარხვით ანაზღაურება.

ფიდიე: პიროვნების მიერ თავის დროზე გამოტოვებული, შემდეგში კი საპატიო მიზეზის გამო აუნაზღაურებელი ერთი დღის მარხვის სანაცვლოდ ღარიბზე იმდენი საჭმლის საფასურის მიცემა, რამდენსაც ერთ დღეში თავად ჭამს, ან ერთი ღარიბის ერთი დღით დაპურება.

ადამიანი, რომელიც მარხულობს

- a** განსაკუთრებული ჯილდოს მიღების უფლებას მოიპოვებს. მუჰამედ შუამავალი გვამცნობს ალლაჰის ბრძანებას: **”მარხვა ჩემთვისაა, მის საზღაურს მე გავცემ“** (წმინდა ჰადისი).
- a** თავისივე ნებით აიღებს ხელს თავის ცუდ სურვილებზე და თავდაჭერილობას ისწავლის.
- a** შიმშილითა და წყურვილით გამოწვეული სიძნელის განცდით გაიძლიერებს ამტანობასა და მოთმინებას. მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: **”მარხვა მოთმინების ნახევარია“** (წმინდა ჰადისი).
- a** თავის უსაზღვრო სურვილებსა და ვნებებს დაიოკებს, ადამიანთა შორის უსიამოვნების მომტან ზღვარგადასულ საქციელს დათმობს.
- a** ენას უცენზურო და უხამსი სიტყვებისაგან დაიცავს. მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: **”თუ კი ვინმე კინკლაობას ან ჩხუბს დაგიწყებთ, უთხარით, მარხული ვარო“** (წმინდა ჰადისი)
- a** მასზე უფრო გაჭირვებაში მყოფთა მდგომარეობას მიხვდება და მათ დასახმარებლად ყველა ღონეს იხმარს.
- a** იცის, რომ მარხვით, რწმენითა და სამაგიეროს მხოლოდ ალლაჰისაგან ლოდინით, წარსულში ჩადენილი ცოდვები ეპატიება და სიცოცხლის დარჩენილ დროს წმინდად გატარებას შეუძლება, ცოდვებისა და სივლახეებისაგან შორს დადგება.
- a** დარწმუნდება, რომ თერთმეტი თვის განმავლობაში ყოველდღიური ცხოვრების რიტმის შეცვლა შეუძლია. ამგვარად, თვითონაც მიხვდება, რომ სიკეთისა და სილამაზისაკენ შემობრუნება შესაძლებელია.

ზექათის თვალსაზრისით შეაფასეთ ქვემოთ მოცემული ინუს ემრეს ლექსი და თქვენი შეხედულებები ამხანაგებს გაუზიარეთ.

ქონების მეპატრონე, სიმდიდრის მეპატრონე, აბა, მითხარ სად არის პირველი მეპატრონე? სიყალბეა ქონებაც და სიყალბეა სიმდიდრეც მიდი აბა ცოტა ხნით, შენც თავი შეიქციე.

ადამიანი, რომელიც ზექათს იხდის

- a გაისუფთავებს თავს ისეთი ცუდი ჩვევებისაგან, როგორცაა ეგოიზმი, სიბუნწე და სიამაყე.
- a გააცნობიერებს, რომ ალლაჰის ბოძებული ქონებისათვის მადლობის გადახდაა საჭირო და ეს მხოლოდ სიტყვიერად არ არის საკმარისი.
- a მონაწილეობას იღებს მდიდართა და ღარიბთა შორის ეკონომიკური უთანასწორობის დაძლევაში. ამგვარად, მას თავისი წვლილი შეაქვს მდიდარსა და ღარიბს შორის იღუმალი სიახლოვის, ურთიერ პატივისცემისა და ურთიერთ სიყვარულის ჩამოყალიბებაში, საზოგადოებაში მშვიდობის და სოციალური თანასწორობის დამყარებაში.
- a ხელს უწყობს საზოგადოებაში ისეთი ცუდი და სამარცხვინო ქმედებების აღმოფხვრას, როგორცაა: მათხოვრობა, ქურდობა, ყაჩაღობა და სხვა.
- a საზოგადოებაში საკუთარ ჰუმანურ მოვალეობებს მიხვდება და ერთიანობის გრძნობა მოემატება, როგორც სხეულის ერთი ნაწილის ატკივებისას სხვა ორგანოებიც გრძნობენ ავადმყოფობას, შესაბამისად საზოგადოებაში არსებული პრობლემების გამო ტკივილს თვითონაც იგრძნობს და მათ დაძლევაში თავის წვლილს შეიტანს.
- a თავისთავს საკუთარი ფულისა და ქონების მონობისაგან გაითავისუფლებს, აღიარებს, რომ მის ხელთ არსებული ქონების ნამდვილი მეპატრონე ალლაჰია.
- a გაცემით, გაზიარებით, მოძმეზე გაჭირვების ჟამს დახმარებით, ძირითადი ადამიანური ღირსებებით აღიჭურვება და ძვირფასი მუჰამმედ შუამავლის ნაბრძანების თანახმად ბედნიერი იქნება: "მიმცემი ხელი ამღებ ხელზე უპირატესია".

**”ცოტა მოწყალეა (სადაცა) ბევრ უბედურებას გააქარწყლებს.“
გამონათქვამის აზრის შესახებ ამხანაგებთან იმსჯელებთ.**

2. მოგზაურობა ქბინლა

ადგილებში: ანაქოტა

ჰაჯობა ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი საფუძველთაგანია. ჰაჯობა ქონებითა და სხეულით შესასრულებელი ღვთისმსახურებაა. ჰაჯობა წლის გარკვეულ დროს მექაში მყოფი ქაბესა და გარკვეული წმინდა ადგილების მონახულებას ნიშნავს. ეს არის ის წლიური შეკრების დრო და ადგილი, სადაც ერთმანეთის მიმართ თანასწორ ვითარებაში იკრიბებიან სხვადასხვა რასის, სქესის, ენის, სოციალური მდგომარეობისა და ასაკის ადამიანები.

„...აღლაჰის გულისათვის ამ სახლის (ქაბის) მოვლა-პატრონობა ვაღიარებულებაა ადამიანებზე, იმათზე, ვისაც ძალუქს მისი მონახულება“

ჰაჯობის დროს მოსანახულებელი წმინდა ადგილებია: ქალაქ მექაში მდებარე ქაბე, საფა, მერვე, არაფატი, მუზდელიფე, მინა.

(სურა ალი იმრანი, აიათი 97)

ჰაჯობაზე ნამყოფ თქვენს ახლობელს (ნაცნობს) ჰკითხეთ, თუ რა მონახულება და რა ივრძნო იქ.

მექას გარშემო მიქათად წოდებული ადგილები ჰარემის (ჰაჯობისათვის მოწვევის) ტერიტორიის საზღვრებს მოიცავს. ამ საზღვრებთან მისვლის შემდეგ ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი და წინდები უნდა გაიხადო და და ორ პირსახოცში უნდა შეეხვიო, ჰაჯობისათვის განზრახვა ანუ ნიეთი უნდა გააკეთო და თელები (ლებბეიქ ალაჰუმე ლებბეიქ) წარმოთქვა. ამრიგად, უკვე იჰრამში იმყოფები და ჰაჯობის ღვთისმსახურება დაწყებულია. ჰაჯობის თვეებში სხვა რიტუალები წესის მიხედვით უნდა შესრულდეს. ჰაჯობის ხვედრის შემთხვევაში ამ შესაძლებლობისა და საშუალების მომცემი ალაჰის მიმართ მაღლობის გამოხატვის მიზნით ყურბანი უნდა დაიკლას. ამით ჰაჯობა დასრულდება.

ჰაჯობის ფარძები

იჰრამი - ადამიანი, რომელიც ჰაჯობისათვის განზრახვას ჰყოფს, ნიეთს გააკეთებს და თელები წარმოთქვამს, სხვა დროში ნორმალური მოქმედებები: ყვავილის მოწყვეტა, ხის მოჭრა, წვერის გაპარსვა, თმის შეკრეჭა, შეკერილი ტანსაცმლის ჩაცმა, ნადირობა და მსგავსი ზოგიერთი საქმეები, ჰაჯობის პერიოდში არ უნდა გააკეთოს.

ქაბეზე გარს შემოვლის რიტუალი- შავი ქვა (ჰაჯერულესვედის) ერთი კუთხიდან შემოვლის დაწყება და ქაბეზე შეიღვერ გარშემოვლა.

არაფატზე შეჩერება - ჰაჯობის მიერ მექას სამხრეთ აღმოსავლეთით მდებარე არაფატის მთაზე ასვლა და ყურბანის ბაირამამდე ერთი დღით ადრე, რამდენიმე ხნით იქ გაჩერება.

თელბიე

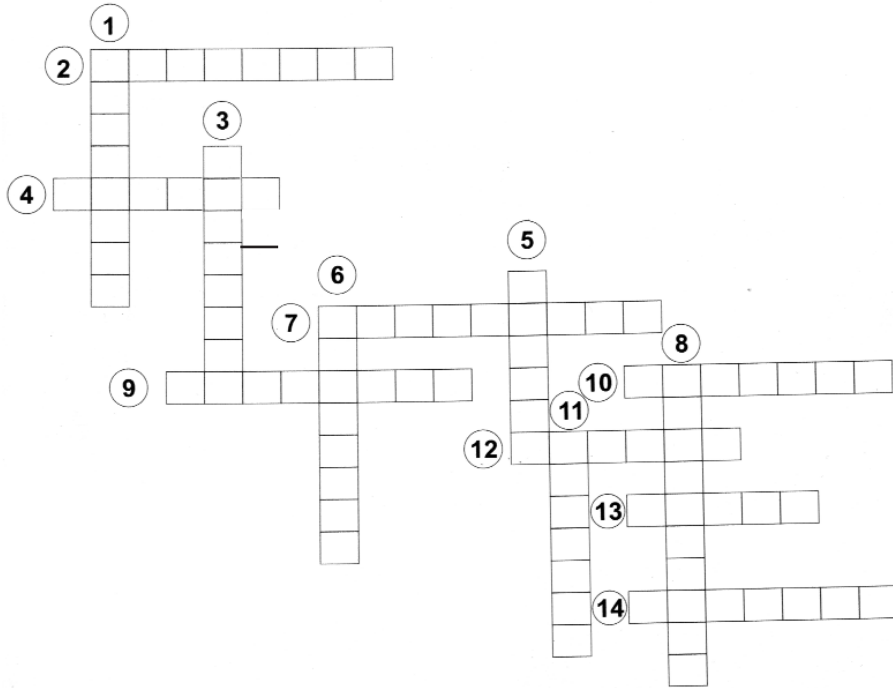
ღმერთო ჩემო”შენს ბრძანებებზე მორჩილებას დიდი სიამოვნებით ვაღიარებ. მზადა ვარ შენი ბრძანების შესასრულებლად, ყოველის-შემძლე ჩემო ალლაჰო. შენ ხარ ჩემი ერთადერთი სადიდებელი, ქება-დიდება შენთვისაა. ჩემზე ბოძებული ყველა სიკეთე შენ გეკუთვნის, ყველაფერი შენია... არ არსებობს შენი მოზიარე და თანასწორი.

ყურბნის შეწირვის ღვთისმსახურება, როგორც პიროვნებისათვის, ასევე საზოგადოებისათვის სხვადასხვა სახის სარგებლობის მომტანი ღვთისმსახურებაა. ყურბნის შემწირველი ალლაჰზე დამოკიდებულებას აღიარებს და საზოგადოებაში ძმობისა და ურთიერთდახმარების დამკვიდრებაში შეაქვს წვლილი.

აღამიანი, რომელიც ჰაჯობას ასრულებს:

- a სადა ტანსაცმელში სხვა ჰაჯებთან ერთად თანასწორ პირობებში მოქმედებით თანასწორობის გრძნობებს განავითარებს.
- a თანამდებობა, წოდება, სიმდიდრე, ქონება და მსგავსი იურიდიული და ეკონომიკური ღირებულებების წარმავლობაში კიდევ ერთხელ დარწმუნდება, სამართლიანობის გრძნობას განივითარებს.
- a რასის, სქესის, ენის, ასაკისა და სხვა ყოველგვარი განსხვავების დროებითობას და უმნიშვნელობას მიხვდება. ისლამის, ძმობის ყველა აღამიანის გაცნობა-დაახლოების მნიშვნელობას გაიგებს.
- a ალლაჰის წინაშე აღამიანების ნამოქმედარის გამო განკითხვის დღეს გაიხსენებს და საიქიოსათვის მზადების აუცილებლობის აზრს განიმტკიცებს.
- a მოთმინებას, სიმწიფეებზე გამკლავებას, ჯგუფური მოქმედების უნარს, ურთიერთდახმარებისა და სოლიდარობის მსგავს ლამაზ თვისებებს შეიძენს.
- a ალლაჰის მიერ მასზე ნაბოძები ჯანმრთელობის, მოხერხების, ქონების, სიმდიდრისა და მსგავსი სიკეთისათვის მადლობას იხდის.
- a ძვირფასი მუჭამმედ შუამავლისა და მისი თანამოაზრეების ნამყოფი ადგილების მონახულებით მათ მიერ დატოვებულ წერილს უფრო კარგად ეპატრონება.
- a სარწმუნოების პიროვნული მხარის გარდა მის საზოგადოებრივ მნიშვნელობასაც შეიცნობს, ხალხის წინაშე უფლებებისა და მოვალეობების მიმართ პასუხისმგებლობას აიღებს.

კროსვორდი

1. მუსლიმანების დღესასწაული, რომელიც წელიწადში ორჯერ ტარდება
2. მუეზინის მიერ მრევლის სალოცავ-ად მიხმობა
3. რიტუალი მექაში. მუსლიმანთა დღესასწაული, მუსლიმანთა მიერ ზილჰიჯის თვეში მექაში მოსანახულებლად წასვლა
4. ღარიბებზე გასაცემი მოწვალეობა
5. რამაზანის თვის 27-ე დამე, როდესაც ყურანმა იწყო ჩამოსვლა
6. მეჩეთში მრევლთან ერთად ნამაზის შესრულება
7. მოწვალეობა, რომელსაც რამაზანის თვეში გაიღებენ
8. ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი პირობა. "ზუთი სახის საჭმელი, ერთმანეთს არ ეკარება. ორი დღეს მოესწრო, სამი დამეს ეფარება."
9. ლოცვა, რომელიც რამაზანის თვეში ტარდება ძილისწინა ლოცვის

შემდეგ.

10. ჩვენი სარწმუნოება-მუსლიმანთა სარწმუნოების სახელწოდება
11. მუსლიმანთა სალოცავი ადგილი-ღმერთის სახლი.
12. ჭამის დრო მარხვის პერიოდში, მარხვის დაწყებამდე ცოტა ადრე
13. მინარეთიდან სალოცავად მოწოდება
14. იმამის მიერ მეჩეთში წარმოთქმული მოწოდება პარასკეობით (ჯუშის ლოცვა) და დღესასწაულებზე.
15. იასიდან (დამის ლოცვას) დილამდე შესასრულებელი არასავალდებულო ლოცვა.
16. წმინდა მთა საუდის არაბეთში
17. სამი მუხლი ლოცვა, ძილისწინა ლოცვის შემდეგ
18. არასავალდებულო ლოცვა, რომელსაც მორწმუნე მუსლიმანი ასრულებს.

ზნეობა

ჩემს
სარწმუნოებას
ვსწავლობ

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

1. შეისწავლეთ სიტყვები: ფარძი, ვაჯიბი, სუნნეთი, მუბაჰი, მუს-თეჰაბი და მეგობრებთან ერთად იმსჯელეთ მათ შორის სხვაობებზე
2. კეთილი ზნეობა ცხოვრების კანონად რომ ვაქციოთ, ამისათვის რა უნდა გავაკეთოთ
3. ერთ ერთი მნიშვნელოვანი ადამიანის ცხოვრების ისტორია გამოიკვლიეთ და მისი სამაგალითო ქცევები ამხანაგებს გააცანით.
4. იმსჯელეთ თქვენი ყველაზე ღამაში და გამორჩეული ზნეობრივი ქცევის შესახებ და დაფიქრდით, რა სარგებლობა მოაქვს თქვენთვის მას.
5. რას გააკეთებს მუსლიმანი, რომელმაც იცის თავისთავისა და ოჯახის წინაშე არსებული მოვალეობები?
6. რას სვდებით მუჰამედ შუამავლის სიტყვებიდან - "ბავშვი მუსლიმნად იბადება"
7. იმსჯელეთ ახლობლებთან და სთხოვეთ გიამბონ, რას ხედავენ ისინი მუჰამედ შუამავლის ზნეობაში?
8. რას გააკეთებს მუსლიმანი, რომელმაც იცის გარემოსა და მთელი კაცობრიობის წინაშე არსებული საკუთარი მოვალეობები?
9. წაიკითხეთ ჩვენი ძვირფასი შუამავლის გამოსათხოვებელი მიმართვა (ველა ხუთბიე) და მონახეთ მასში ზნეობრივი დარიგებები.
10. როგორ აუხსნით მეგობარს კარგი ზნეობის სარგებლიანობას.
11. რელიგიის კულტურისა და ზნეობის შესახებ არსებული წიგნებიდან ან ქვემოთ დასახელებული ღიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობის წიგნებიდან ზნეობის შესახებ შემდეგი თავები წაიკითხეთ:
  - ა. *ისლამის ზნეობა და სულიერი მოვალეობები: ირაჰიმ აგაჰ ჩუბუქჯუ*
  - ბ. *სიკეთის გასამრჯელო: ზარიფე ჯანანი*
  - კ. *სიყვარული და მეგობრობა აიათების და ჰადისების ფონზე: ისმაილ კარავოზი.*

სიცოცხლის გამოძახილი

ერთი კაცი შვილთან ერთად სეირნობდა. ბავშვმა უცაბედად წაიბორძიკა და მიწაზე დაეცა. ”აჰ“ დაიყვირა ბავშვმა. მათ მოპირდაპირე მთის მწვერვალიდან ”აჰ!“ მოესმათ. ბავშვმა ცნობისმოყვარეობით ჰკითხა: ”შენ ვინა ხარ?“ ”შენ ვინა ხარ?“ მოესმა პასუხად. ამჯერად უკვე გაბრაზებულმა დაიყვირა: ”შენ ერთი მშიშარა ხარ!“ ”შენ ერთი მშიშარა ხარ!“ მოვიდა ხმა მთიდან. ბავშვი მამას მიუბრუნდა: ”რა ხდება მამა?“ მამამისი მთისკენ შებრუნდა და შესძახა: ”შენით აღფრთოვანებული ვარ.“ ”შენით აღფრთოვანებული ვარ“, იყო პასუხი. მამამ კიდევ შესძახა: ”შენ დიდებული ხარ“ ”შენ დიდებული ხარ“ იყო პასუხი. ბავშვს ძალიან გაუკვირდა, მაგრამ რა ხდებოდა ვერ მიმხვდარიყო, მამამისმა აუხსნა: ”ამას გამოძახილი, ექო ჰქვია, სინამდვილეში კი ეს ჩვენი ცხოვრებაა. ცხოვრება მუდამ მასზე მიცემულს უკან დაგიბრუნებს“

ადამიანები ერთმანეთის სარკენი არიან. ჩვენი ცხოვრების და ურთიერთობების სტილის განმსაზღვრელი ერთმანეთის მიმართ ჩვენი დამოკიდებულებებია. როგორც გვინდა, რომ ჩვენ მოგვექცნენ, ისე მოვექცეთ სხვას. რაც გვინდა რომ ვინილოთ, ჩვენც ის უნდა ვუძღვნათ სხვას, თუ სიყვარულს ველოდებით, სიყვარული, თუ სინაზე გვინდა, სინაზე, თუ პატივისცემას მოველით, პატივისცემა... რაც არ გვინდა რომ შეგვემთხვეს, სხვას იმას ნუ გავუკეთებთ. იმისათვის რომ მტრობას არ გადავეყაროთ, მტრობას ნუ გავაკეთებთ, თუ გვინდა რომ ეგოისტობას არ გადავეყაროთ, ეგოისტურად არ უნდა მოვიქცეთ. იმისათვის, რომ უსამართლობაში არ მოვხდეთ, უსამართლობა არ უნდა ჩავიდინოთ.

საყვარელი შუამავალი ასე ბრძანებს: ”თუ რომელიმე თქვენთაგანი ძმისთვისაც არ ისურვებს იმას, რაც თავისთვის სურს, ნამდვილი მორწმუნე არაა“

(წმინდა ჰადისი).

ოქროს წესი:

როგორც შენ გინდა, რომ მოგექცნენ, შენც ისევე მოექეცი.

კარი პირველი

1. ისლამი ლამაზი ზნეობაა

კარგი ზნეობა არის, ადამიანის სწორი წესების ქცევაში ასახვა და ჩვევად ქცევა. ისლამის ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზანი ისაა, რომ ადამიანი იყოს ზნეობრივად ჩამოყალიბებული, ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: "მე კარგი ზნეობის სრულყოფისათვის ვარ გამოგზავნილი" (წმინდა ჰადისი).

მუსლიმანი ადამიანის ფასი, მისი ზნეობის სილამაზით იზომება, როცა ჰკითხეს ძვირფას მუჰამედ შუამავალს: "ვინ არიან ალლაჰისათვის ყველაზე საყვარელი ადამიანები? შუამავალმა უპასუხა: "ვინც ყველაზე საუკეთესო ზნეობის მქონენი არიან" (წმინდა ჰადისი).

ისლამი, რწმენისა და ღვთისმსახურების საფუძველზე ადამიანების ცუდი თვისებებისა და ჩვევებისაგან თავის დაღწევას და კარგი ზნეობის მიღებას ისახავს მიზნად. წინა თავებში ალლაჰზე, მის ანგელოზებზე, წიგნებზე, შუამავლებზე, საიქიოზე, ბედისწერასა და განგებაზე, მორწმუნე, მლოცველ, მარხვის შემსრულებელ, ჰაჯობაზე წამსვლელ და ზექათის გადამხდელ ადამიანთა მიერ შეძენილ ლამაზ თვისებებზე გავამახვილეთ ყურადღება. ამასთან ერთად რწმენისა და ადამიანის ღვთისმსახურების ხარისხიც ზნეობის სილამაზესთანაა დაკავშირებული, ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვების გზაც კარგ ზნეობაზეა დამოკიდებული.

ვინც ალლაჰისკენ პირს იბრუნებს, დაემორჩილება მას და კეთილის მქნელი იქნება, ის ჩაჭიდებულია მტკიცე ნასკვს და მისი საქმეების საბოლოო შედეგი ალლაჰისკენაა მიმართული

(სურა ლოყმანი, აიათი 22)

ისე, როგორც რწმენისა და ღვთისმსახურების საფუძველები, ყურანიდან და ძვირფასი შუამავლის სუნნეთებისაგან ვისწავლეთ, თუ რა არის კარგი, ლამაზი, სასარგებლო და ამასთანავე რა არის ცუდი, არასწორი და საზიანო. იმისათვის, რომ კარგი ზნეობის ვიყოთ, ღმერთის ბრძანებებს უნდა დავემორჩილოთ, აკ-

რძალულს უნდა მოვერიდოთ. ეს ბრძანებები და აკრძალვები ერთმანეთთან კავშირშია.

ლამაზი ჩვევა, რომელიც ჩვენ გვახასიათებს, თავისთან ერთად კარგ თვისებებს შეგვძენს, ცუდი ჩვევებისაგან განშორებასა და თავის დაღწევაში დაგვეხმარება. ადამიანი, რომელიც ცდილობს იყოს სამართლიანი, სწვისი უფლებების მიმართაც პატივისცემით მოიქცევა. დედ-მამას, ამხანაგებს, ნათესავებს, უმცროსებსა და უფროსებს, ალლაჰის გაჩენილს პატივისცემით მოეპყრობა. ალლაჰის მიმართ პატივისცემის გრძნობა მას პასუხისმგებლობებს შეახსენებს.

ფრთამოტეხილი ჩიტი სადმი, ქუჩაში მტირალი ბავშვისადმი, უმწეოსადმი და დახმარების მოხონველისადმი პასუხისმგებლობას იგრძნობს ეგოისტობას დათმობს და თავგამოდებით დაიწყებს ღმერთისადმი მსახურებას. მის ირგვლივ სიბრალულითა და ოპტიმისტურად გაინედავს და ბოძებული სიკეთებისათვის ალლაჰისადმი მადლიერებას გამოთქვამს. ეს მადლობა მის რწმენას გააძლიერებს. რწმენა კი გამბედაობას შეჰმატებს.

უსამართლობისა და შეუბრალელობის წინააღმდეგ მამაცად იბრძოლებს. ამ ბრძოლისას სიმტკიცე და მოთმინება მოემატება. მოთმინება მას შუღლისაგან დაიცავს. ბოროტებაზე სიკეთით წინ აღდგომას ისწავლის. ამხანაგს, რომელიც მიცემულ სიტყვას არ ასრულებს, მიცემული სიტყვის შესრულებით თვითონ მაგალითს მისცემს.

სიტყვის შესრულებით პატივისცემას დაიმსახურებს, ერთგულ მეგობრობას დაამყარებს. სხვებთან მეგობრობა მას შურიანობისაგან დაიცავს, ის საზოგადოებას და კოლეგებს ერთგულებას აჩვენებს. არავის და არაფერს არ დაამცირებს. მიხვდება, რომ ალლაჰის მიერ გაჩენილ ყველა არსებაში სილამაზე არსებობს. ცხოვრებას კეთილი თვალთ შეხნედავს და ბედნიერი იქნება, ამხანაგებს ღმილით მიესალმება, მის ბედნიერებას გარშემომყოფთ გაუზიარებს.

ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: ”ის ვინც პატარებს სიყვარულით და სინაზით არ მოეპყრობა და უფროსების ფასი არ იცის, ჩვენთაგანი არაა“ (წმინდა ჰადისი)

ოიღვინე ძვირფას მუჰამედ შუამავალზე მექაში თავსდატეხილი გაჭირვება და წვალება.

^a რაიმე საქმეში გამარჯვებისას, მაგალითი აიღე, ბედირში, ჰუნეინსა და მექაში მტრებზე ბრწყინვალე გამარჯვებისას ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის მოქმედებისაგან.

^a დამარცხებისას იფიქრე ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის ქცევაზე, როცა ის უჰუდის ბრძოლაში დაღუპულ (შეჰიდ) და დაჭრილ თავის მეგობრებს შორის დამწუხრებული დადიოდა, მაგრამ იმედს მაინც არ ჰკარგავდა.

^a თუ ვინმეს ასწავლი, გაიხსენე თუ როგორ ასწავლიდა სამლოცველოში ამხანაგებს ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი.

^a თუ კი ვინმესგან რაიმეს სწავლობ, იფიქრე იმის შესახებ, თუ როგორ სწავლობდა ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ღვთიურ მცნებებს ჯებრაილის წინაშე დაჩოქილი.

^a თუ გინდა, რომ ყოველგვარი დამხმარეს გარეშე, სიკეთისათვის იბრძოლო და სამართალი განახორციელო, გაიხსენე ღრო, როდესაც ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი მექაში სუსტი იყო, მაგრამ სამართალსა და ჭეშმარიტებას მაინც ხმამაღლა აცხადებდა.

^a თუ კი მოსამართლე ან რაიმე თამაშში მსაჯი ხარ, იფიქრე იმაზე, როცა ისლამის მოსვლამდე ჰაჯერულესვედის (შავი ქვის) თავის ადგილზე დადების გულისათვის, ჩხუბამდე მისულმა ყურეიმის ტომის ლიდერებმა რატომ დათანხმდნენ ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის მოსამართლეობას და მან როგორი გადაწყვეტილება მიიღო.

ამხანაგებთან ერთად იფიქრეთ მუსლიმანი ადამიანის თავისთავისა და ოჯახის წინაშე არსებული მოვალეობების შესახებ. ყველამ ანბანის რიგს მიაცილოს თვალი და მასზე მოწეული ასოთი დაწყებული წინადადება შეადგინოს.

მაგალითად:

- ა) ალლაჰისადმი ღვთისმსახურება მუსლიმანის მოვალეობაა.
- ბ) ბავშვებმა უნდა დაუჯერონ მშობლებს და შეისწავლონ, რა ევალება მუსლიმანს.
- გ) გაჭირვებულთა დახმარება მუსლიმანის მოვალეობაა. ვინც სათანადო წინადადებას ვერ შეადგენს, თამაშიდან გავა.

კარი მეორე

ჩვენი თავისა და ჩვენი თქმის წინაშე აწესებულნი მოვალეობები

”შენმა ღმერთმა ბრძანა, რომ არ ეთაყვანოთ სხვას, გარდა მისისა და კეთილად მოექცეით მშობლებს. თუ მოსუცდება შენთან, ერთი მათგანი არ ორთავე, არ უთხრა მათ ”უპ“-იც კი, და არც დატუქსო ისინი, ტკბილი სიტყვა უთხარი მათ. გადააფარე მათ (ორთავეს) თავაზიანობის ფრთა სიბრალეულით და თქვი: ჩემო ღმერთო, შეიწყალე ისინი, როგორც აღმზარდეს მე პატარაობისას“

(სურა ისრა,
აიათი 23-24)

”მამ დაადექ სწორ გზას, იყავ მართალი, ისე, როგორც გებრძანა! (სურა ჰუდი, აიათი 112)

”არ ჩააგლოთ საკუთარი თავი საკუთარი ხელებით საფრობეში“. (სურა ფური-ბაყურა, აიათი 195)

- a ძვირფასი მუჰამმედ შუამავალი ბრძანებს: "ყველა ბავშვი მუსლიმნად იბადება" ჩვენს ბუნებაში მყოფი თანდაყოლილი სამართლიანობისა და სისპეტაკის დაცვა ჩვენი საკუთარი თავის მიმართ ერთ-ერთი უმთავრესი მოვალეობათაგანია. რწმენა ადამიანის ყველაზე ძირითადი მოთხოვნილებაა. ადამიანი მხოლოდ რწმენით ჰპოვებს სიმშვიდეს. სინდისი მხოლოდ კარგი და ლამაზი ქცევებით იგრძნობს შვებას.

- a ადამიანის ჭკუისა და გონების მოთხოვნილება ცოდნაა. თუ კი ცოდნა რწმენაში გაერთიანდება, ადამიანი ყოველგვარი ბოროტებისაგან დაცული იქნება.

- a ცოდნის მიღების უნარი ადამიანისათვის ნაბოძები ძალიან მნიშვნელოვანი სიკეთეა. ადამიანი, რომელიც ამ უნარს არ გამოიყენებს, თავის ჭკუასა და გონებას უსამართლოდ ექცევა და ალლაჰის მიერ ბოძებული ამ სიკეთისათვის მაღლიერებას არ გამოხატავს, ღმერთისაგან დაისჯება

- a ადამიანი, თუ კი მცოდნე და მორწმუნეა, ღვთისმსახურების შესრულების აუცილებლობას იგრძნობს. ღვთისმსახურება, კი ისე, როგორც ალლაჰის მიმართ პატივისცემა, პიროვნების ამქვეყნიური და საიქიოს ბედნიერების პირობაა. ამქვეყნიისა და საიქიოს ბედნიერების მსურველი ადამიანისათვის, თავისთავის წინაშე არსებულ მოვალეობათაგან ყველაზე მნიშვნელოვანი ღვთისმსახურების შესრულებაა.

- a ადამიანმა, რომ ყველა ეს მოვალეობა შეასრულოს, ამისათვის ფიზიკურ ჯანმრთელობას უნდა გაუფრთხილდეს. ჩვენი სხეული და ჯანმრთელობა ალლაჰის მიერ ჩვენზე მოცემული ანაბარია. ყველანი ამ ანაბრის დაცვის მოვალენი ვართ. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: "შენი სხეულის წინაშე პასუხი უნდა აგო" (წმინდა ჰადისი).

- a ადამიანმა პირველად ყველაზე ახლობლების წინაშე არსებული მოვალეობები უნდა შეასრულოს. ამ ახლობელთაგან ყველაზე პირველი დედ-მამაა. მათ არც სიტყვით, არც ქცევით და არც მოქმედებებით არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ვაწყინოთ, მათ მომღიძარი სახით და ტკბილი ენით უნდა მოვეფეროთ, მათი სურვილისამებრ მოქმედება ჩვენს მოვალეობებს შორისაა.

"ალლაჰისათვის ყველაზე საყვარელი მოქმედება თავის დროზე ლოცვა და დედ-მამაზე სიკეთის გაკეთებაა"
 (წმინდა ჰადისი)

კარი მესამე

მოფლეთობები ჩვენი გაჩემობა და გაფლეთობის ტინამე

**”ჰეი მორწმუნენო!
იყავით
ალლაჰთან (მართ-
ალ) შეუვალნი
სიმართლისათვის
მოწმეობაში. არ
გებიდგოთ (თქვენ)
ხალხის
მბულვარებამ
უსამართლობისაკ-
ენ. იყავით სამარ-
თლიანნი..! ეს
უფრო ახლოა
ღვთისმოში-
შობასთან და
გემინოდეთ
ალლაჰისა,
უეჭველად
ალლაჰი მცოდნეა
რასაც
სჩადისართ“**

(სურა მაიდე-სუფრა,
აიათი 8)

ისლამის ზნეობა ყველა ადამიანის ძირითად უფლებებზე პატივისცემას მოითხოვს. ყველა ადამიანს, ქონების ალალი გზით შოვნის, ადამიანებზე პატივის მიგების, სხვა ადამიანებთან თანასწორობის, პირად საქმეებში ჩაურევლობის, კვების, ღაბინავეებისა და მსგავსი ძირითადი მოთხოვნებიდან დაკმაყოფილების უფლება გააჩნია.

ჩვენს ძვირფას შუამავალს ჰკითხეს: ”ყველაზე ხეირიანი ადამიანი ვინაა?
შუამავალმა უპასუხა: ”ადამიანი, რომელსაც საზოგადოებისათვის ყველაზე მეტი სიკეთე მოაქვს“. (წმინდა ჰადისი)

მუსლიმანები ყველა აღმსარებლობის ადამიანთა უფლებებს პატივისცემით ეპყრობიან. უფრო მეტიც, მათ ძმებად მიიჩნევენ და თავს მოვალედ თვლიან მხარში ამოუდგნენ გაჭირვებაში და დაეხმარონ სიძნელეების გადალახვაში. გასაჭირში ჩავარდნილის პრობლემას მონღომებით, გულითადად და დაუზარებლად მოგვარებას ცდილობენ. ვინც ბოროტებას გაუკეთებს, მათ მიმართ მიმტევებელნი არიან, სიძულვილს არ ატარებენ. იმისათვის, რომ იგივე სიგლახე მეორედ არ მოუვიდეთ. თადარიგით და ყურადღებით იქცევიან.

”ჰეი მორწმუნ-
 ენო! არ შეხვიდეთ
 თქვენი სახლთა-
 ვის გარდა სხვა
 სახლში,
 ვიდრე ნებას არ
 აიღებთ და არ
 მიესალმებით იმ
 სახლის წევრებს.
 ეს უკეთესია
 თქვენთვის.
 იმედია დაუ-
 ფიქრდებით“

(სურა ნური -სინათლე,
 აიათი 27).

ვაი, ზურგს უკან
 მოლაპარაკებსა
 და თვალ-წარბის
 მოქმედებით,
 მიმიკით სხვის
 მასხრად
 ამგდებებს, რომლე
 ბიც ქონებას
 აგროვებენ და
 გამუდმებით
 ითვლიან მას“

(სურა-ჰუმეზე,
 აიათი 1-2)

ადამიანი, რომელმაც იცის გარემოსა და
 ყველა ადამიანის წინაშე თავისი
 მოვალეობები.

- a იცის, რომ მარტო თავისთვის არ ცხოვრობს და ეცდება, რაც შეიძლება მეტი სიკეთე აკეთოს ადამიანებისათვის
- a ამხანაგობასა და მეგობრობას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს, მათთან ყოველთვის ერთგულია.
- a რა საიდუმლობებსაც გაანდობენ, შეინახავს. სხვისი ცხოვრების მიმართ პატივისცემითაა განწყობილი.
- a ზურგს უკან ვინმეს ცუდად არ ახსენებს, არც ცუდს გაიფიქრებს.
- a სხვას არ დასცინებს. იცის, რომ მის წინაშე მყოფიც მისნაირი ადამიანია და ამის მიხედვით მოქმედებს.
- a გაბრაზებისას შეუძლია ბრაზის დაოკება, ცდილობს, ისე იმოქმედოს, რომ ბოლოს არ ინანოს.
- a უფროსსა და უმცროსს, განურჩევლად ყველას თავაზიანად ეპყრობა.
- a ზეჰათის, ფითრის და მსგავსი მატერიალური ვალდებულებების შესრულებით არ იფარგლება. იცის, რომ ღიმილიც კი ერთ ერთი ღანძარება და სიკეთეა.

- a ის ქვეშევრდომებს და ერთად მომუშავე ადამიანებს სამართლიანად და სიბრალულით ექცევა
- a იმისათვის, რომ ვინმეს უსამართლოდ არ მოექცეს, ყურადღებით მოქმედებს. ობიექტურია, მისი ახლობელიც რომ უსამართლოდ იქცეოდეს, ის სამართლიანობის მხარეზე დადგება.
- a იცის, რომ ალლაჰი სამართლიანია და მას ენდობა.
- a ვინმეს არ შეაცდენს. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: ”მომტყუებელი ან დამზარალებელი ან ცბიერი ჩვენთაგანი არაა“ (წმინდა ჰადისი)
- a ყოველთვის სიტყვის პატრონია. არავითარ შემთხვევაში არ ტყუის.
- a როცა მეზობელი უვაშხმოდაა, თვითონ მაძლარი არ დაწვება.
- a ავადმყოფებს მოინახულებს.
- a ობლებს იცავს და ყურადღებას აქცევს.

ნებისმიერ ვინმეზე მოხმობა

ნოველა ეხება ოთხ პიროვნებას. ესენია **ყველა, ერთი მათგანი, ნებისმიერი და არაავინ.**

მნიშვნელოვანი საქმე უნდა გაკეთებულიყო და **ყველას** სჯეროდა, რომ ამ საქმეს **ერთი მათგანი** გააკეთებდა. სინამდვილეში ამ საქმის გაკეთება **ნებისმიერსაც** შეეძლო, მაგრამ **არავინ** არ გააკეთა. ამის გამო **ერთი მათგანი** ძალიან გაბრაზდა, რადგანაც საქმე **ყველასი** იყო. **ყველა** ფიქრობდა, რომ ამ საქმის გაკეთება **ნებისმიერს** შეეძლო, მაგრამ **ვინმე** ვერ ხვდებოდა, რომ **ყველა** ამას ვერ გააკეთებდა. საქმე, რომლის გაკეთება **ნებისმიერს** შეეძლო, როცა **არავინ** არ გააკეთა, ბოლოს **ყველამ ერთი მათგანი** დაადანაშაულა.

კითხვები შეფასებისათვის:

1. თუ გადაეყარეთ ისეთ შემთხვევას, როცა პასუხისმგებლობას ყველა სხვაზე ავდებს? რა სახის პრობლემები მოჰყვება ამას?
2. თუ არიან თქვენს ირგვლივ ისეთი პიროვნებები, რომლებიც პიროვნულსა თუ საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობებს ისე ასრულებენ არც კი დასცდებათ:” მე რა მენალვლება, სხვებმა იდარდონ“ იმსჯელეთ ამხანაგებთან ამ ადამიანების მიერ საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობის თაობაზე.

წმინდა ომარის სამართალი

წმინდა ომარი თავისი ხალიფობის პერიოდში ერთ საღამოს თავის ოთახში მუშაობდა. ამ ღროს სტუმარი ეწვია. ომარმა სტუმარი თავაზიანად მიიღო და მასთან მუსაიფი გამართა. წმინდა ომარი მაშინვე წამოდგა და სანთელი ჩააქრო, მის ნაცვლად სხვა სანთელი აანთო, სტუმარი გაოცებული უყურებდა წმინდა ომარს. ვერაფერი გაეგო, ბოლოს ველარ მოითმინა და ჰკითხა:

”ესეც სანთელია და ის, მეორეც სანთელი იყო. ორივე ერთნაირად ანათებს. ერთი რატომ ჩააქრე და მეორე აანთე?”

წმინდა ომარმა ასე უპასუხა:

”სანთელი, რომელიც ჩავაქრე, ხალხის ფულითაა ნაყიდი. როცა პირად სამუშაოს ვასრულებ, ამხანაგებს ვესაუბრები, იმ სანთლის სარგებლობის უფლება არა მაქვს. ამიტომ სანთელი ჩავაქრე და ჩემი ფულით ნაყიდი ავანთე.“

1. ამ ტექსტის მიხედვით სამართლიანობა რა მოქმედებაშია გამოხატული?
2. პატარა უყურადღებობის გამო თუ შეგმთხვევით ისეთი რამ, რომელიც უსამართლობას შეუწყობდა ხელს? დაასახელეთ მაგალითი.
3. ამ ტექსტის მიხედვით შეეცადეთ განსაჯოთ სახელმწიფო მოღვაწის პასუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე.

როგორ იმოქმედებს ურთიერთდახმარება საზოგადოებრივ ურთიერთობებზე? ამ კითხვაზე ამხანაგებთან იმსჯელეთ. ამხანაგებთან იმსჯელეთ თუ როგორ წააქეზებთ გარშემო მყოფთ იმისათვის, რომ იყვნენ ურთიერთდახმარების მოსურნენი?

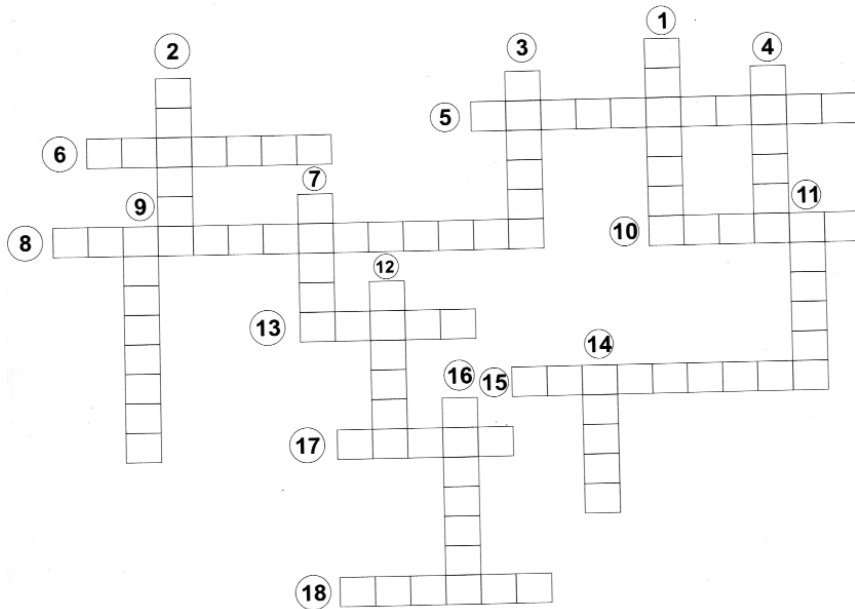
დახმარების ძალა ყველას შესწევს

სკოლის კედლებზე თავისუფალი ადგილი აღარ იყო. მხარდაჭერისა და დახმარების საზოგადოებრივი ორგანიზაცია გასულ კვირას მეზობელ ქალაქში მომხდარი მიწისძვრის შედეგად დაზარალებულთა დასახმარებლად აფიშებით უხმობდა მოსწავლეებს. ბავშვები ტრაგედიის შედეგად უსახლკაროდ დარჩენილ, ახლობლებდაკარგულ, მშვიერ და მწყურვალე ადამიანთა დასახმარებლად ფუსფუსებდნენ. ხშირად ისმოდა მოწოდება: "დახმარების ძალა ყველას შესწევს". თუმცა ხუსეინი ფიქრობდა, რომ სიტყვა არ იყო სწორი, მისი აზრით, გაჭირვებულთა დასახმარებლად საჭირო იყო სიმდიდრე. მამის სიკვდილის შემდეგ ხუსეინის მატერიალური მდგომარეობა გაუარესდა და დაზარალებულთა დასახმარებლად მისაცემი ფული არ ჰქონდა. საქველმოქმედო აქციამ სამ დღეს გასტანა. ბოლოს შეგროვებული ნივთების სატვირთო მანქანაზე დატვირთვას შეუდგნენ. ხუსეინი ხელში პაკეტით მოკრძალებით გაემგზავრა სკოლაში. კარებთან თანაკლასელი ოსმანი შემოხვდა. არც ოსმანის მატერიალური მდგომარეობა იყო კარგი. დედამისი დამლაგებლად მუშაობდა. ოსმანი მანქანაზე ნივთების ტვირთვით დაღლილიყო. მან ხუსეინს დანახვისთანავე პაკეტის შესახებ ჰკითხა: რას აგზავნი მიწისძვრის ზონაში? ხუსეინმა უპასუხა: ეს ჩემი ბავშვობის დროინდელი საბანია, როცა დაგბადებულვარ, დედას შეუკერინებია. სამწუხაროდ, მის გამოყენებამდე გარდაცვლილა. დედის სახსოვრად ვინახავდი. მიწისძვრის ზონაში, კარებში დარჩენილ ბავშვებს ვინ იცის, როგორ სცივათ, უკვე დროა, ამ საბანმა გაჭირვებაში მყოფი გაათბოს. სინამდვილეში იქ დიდი დახმარების გაგზავნა საჭირო ასე უმნიშვნელოვანესი კი არა. ოსმანმა ამხანაგს უპასუხა. სულაც არ ვფიქრობ, რომ უმნიშვნელოა, დიდი და პატარა დახმარება არ არსებობს. გაცემული ყველაფერი მის ადგილას და სამაგიეროს ნახავს. მე კი საბანიც არ მაქვს, რომ მივცე, მაგრამ არც მიფიქრია, რომ არ ვეხმარები. ასე რომ მეფიქრა, სატვირთო მანქანაზე ერთი მტვირთავით ნაკლები იქნებოდა და ამიტომ სატვირთო დაგვიანებით წავიდოდა. მე, მიწისძვრით დაზარალებულებზე დახმარებისათვის ალლაჰს ვევედრები.

კროსვორდი

1. ალლაჰის წერილების შუამავ-
ალზე ჩამომტანი ანგელოზის
სახელი

2. ცოდვილთა სამყოფელი საიქ-
იოში

3. მეჩეთის ზემოთ აღმართული
კოშკი, საიდანაც მლოცველებს
სალოცავად უხმობენ.

4. მუღმივი სამყოფელი ადგილი
ამ ქვეყნის შემდეგ

5. ალლაჰი

6. დამჯერებელი, რომელსაც
სწამს

7. ისლამის მიმდევარი

8. ალლაჰის სახელების კრებუ-
ლი. ალლაჰის ლამაზი სახელები

9. ის, რაც ნამდვილია, ტყუილი
არ არის. სინამდვილე

10. წმინდა წყალი მექაში

11. მაღლიან ხალხთა სამე-
ოფელი საიქიოში

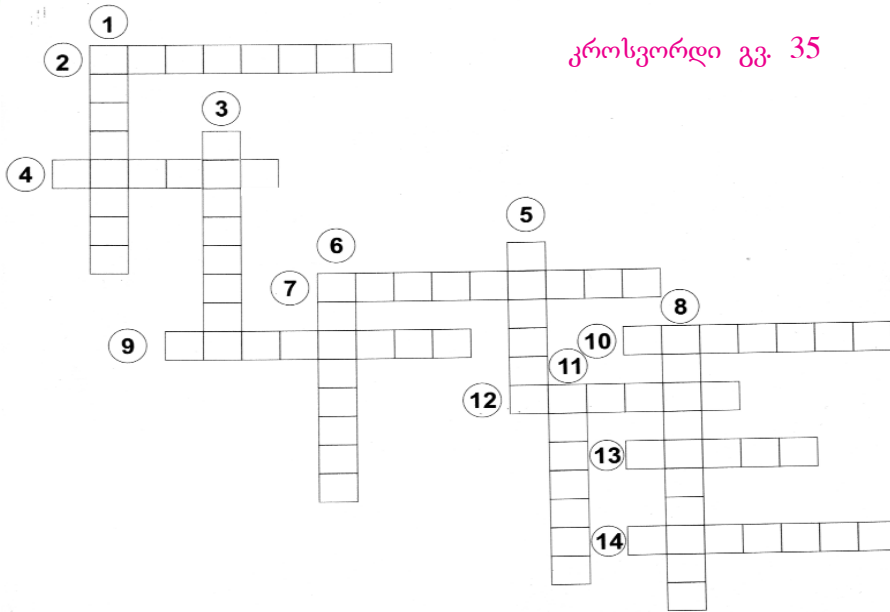
12. ჩვენი სარწმუნოება

13. ალლაჰის მიერ იესო შუამა-
ვალზე გარდმოვლენილი წიგნის
სახელი.

14. იბრაჰიმ შუამავლის შვილი,
რომელიც მამას ყურბნად უნდა შე-
ეწირა.

კროსვორდების პასუხები

კროსვორდი გვ. 35

კროსვორდი გვ. 55

